

Aan de raden van de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen
p/a Projectbureau IJsselsprong
Postbus 41
7200 AA ZUTPHEN

Tevens per email aan:
j.pierey@zutphen.nl

Onderwerp: zienswijze op de Ontwerp Intergemeentelijke Structuurvisie IJsselsprong
onderdeel PlanMer (aanvulling op onze zienswijze d.d. 4 mei)
Ons kenmerk: RG/ZW/IJSS2COR

Zutphen, 22 mei 2008

Geachte dames en heren,

Ondergetekenden, als vertegenwoordigers van Milieudefensie Afdeling Zutphen, tevens optredend als gemachtigden van Milieudefensie Nederland, maken via deze brief, in aanvulling op de zienswijze ingediend d.d. 4 mei jl. (met kenmerk RG/ZW/IJSS1), onze zienswijze op de Plan-milieueffectrapportage behorend bij de Intergemeentelijke Structuurvisie IJsselsprong met als subtitel "In één keer goed" ¹, hierna gemakshalve veelal aan te duiden als "de mer", "het mer", "de Plan-mer" respectievelijk "plan IJsselsprong" of "IGSV IJsselsprong", kenbaar.

In onze brief d.d. 4 mei werd ook aangegeven dat deze diende als een pro-forma bezwaar wat betreft deze mer.

Er bestaat een duidelijk verband tussen de Regionale Structuurvisie Stedendriehoek en het Plan IJsselsprong, onder andere wat betreft het onderwerp woningbouw.

Ook wat betreft de milieu-effectrapportage is sprake van een duidelijk verband en openvolging. Wij zullen in deze zienswijze dan ook tevens refereren aan de SMB-MER opgesteld voor de Regionale Structuurvisie van de Regio Stedendriehoek².

Vanwege de tijdsdruk hebben wij ons noodgedwongen moeten beperken. De mer geeft aanleiding tot dermate veel commentaarpunten, dat wij ons beperken tot enkele hoofdpunten.

1. De mer bevat geen volwaardige alternatieven wat betreft alle doelstellingen; alternatieven voor woningbouw bij De Hoven zijn niet/onvoldoende onderzocht

Het plan IJsselsprong omvat volgens de beschrijving een aantal doelstellingen, niet alleen op het gebied van hoogwaterbestrijding, maar ook inzake woningbouw/huisvesting, infrastructuur en natuurontwikkeling.

Hoewel woningbouw als een doelstelling wordt genoemd, worden in de mer wat betreft dit onderdeel geen alternatieven benoemd en onderzocht. In alle varianten is sprake van de voorgenomen bouw van 3.000 woningen in het plangebied, aangrenzend aan de huidige wijk De Hoven, dus bovendien blijktbaar op dezelfde locatie. Is dit als zodanig al een ernstige omissie, de invloed hiervan gaat verder. De scoretoekenning op allerlei factoren aan de wel in beschouwing genomen alternatieven wordt namelijk evenzeer beïnvloed door deze factor.

¹ De "Ontwerp Intergemeentelijke structuurvisie IJsselsprong" inzake welke wij bezwaar maken / onze zienswijze inbrengen bestaat uit de volgende documenten: "Het Plan", "De Achtergronden", de "Landbouw Effect Rapportage" en de Plan-milieueffectrapportage (titel hiervan: IJsselsprong: integrale gebiedsontwikkeling ten westen van Zutphen).

² Milieurapport Voorontwerp Regionale Structuurvisie Stedendriehoek – De Driehoek Getoetst. Arcadis, juni 2005.

Als de landschapsaantasting door een flinke woningbouwlocatie sowieso al flink is bijvoorbeeld in alle alternatieven, vallen de verschillen op dit thema die zich verder nog voordoen kleiner uit...

Een volwaardige mer, die volwaardige aandacht voor het milieubelang in de bestuurlijke besluitvorming mogelijk moet maken, zou ons inziens dus tevens moeten bestaan uit meerdere alternatieve (clusters van) locaties wat betreft de woningbouw-opgave. Het aantal alternatieven dat in beschouwing wordt genomen zou daarmee toenemen.

Tevens zou de omvang van de woningbouw-opgave ons inziens als variabele meegenomen dienen te worden in de alternatieven, aangezien deze mede bepaald wordt door het gevoerde beleid van de gemeenten van de regio Stedendriehoek.

Ook kan op die wijze invulling gegeven worden aan het onderwerp fasering van de woningbouw, waarvan immers in het Plan IJsselsprong wordt gesteld dat dit aan de orde zou zijn.

Omdat dit alles niet is gebeurd, en bovendien evenmin is gebeurd in de mer die in voetnoot 2 is genoemd tijdens een voorgaande fase in het besluit- en planvormingsproces, is dit een belangrijke omissie in het gehele besluitvormingsproces tot nog toe, waardoor het milieubelang niet volwaardig in de besluitvorming kan worden betrokken.

In de mer behorend bij de Regionale Structuurvisie heeft nl. geen vergelijking plaatsgevonden van de bouw op de in dat rapport onderling vergeleken IJsselsprong-locaties bij Zutphen en Deventer enerzijds, t.o.v. de mogelijkheden om via verdichting en inbreiding een groter deel van de bouw-opgave van de Regio Stedendriehoek in te vullen anderzijds.

Hieraan wordt in dat rapport slechts 1 zin gewijd (p.77). Er wordt met de argumentatie volstaan, dat "Een meer dan substantieel deel van de totale opgave van 38.000 woningen al in bestaande steden en dorpen wordt gerealiseerd". In de betreffende mer heeft dan ook slechts afweging plaatsgevonden t.o.v. een aantal andere uitleg-locaties.

Gezien de voorkeursvolgorde voor nieuwbouw van "eerst inbreiden dan uitbreiden", had ons inziens verwacht mogen worden van de gezamenlijke gemeentebesturen, dat de regionale woningbouw-planning op z'n minst zou zijn geoptimaliseerd vanuit dit gezichtspunt en dat hiernaar ook in de mer diepgaand onderzoek zou zijn gedaan ter onderbouwing. Dat dit in de betreffende mer niet is gebeurd beschouwen wij als een essentiële tekortkoming. Omdat ook in de huidige Plan-mer niet een dergelijk onderzoek plaatsvindt, blijft deze tekortkoming voortbestaan.

Wij wijzen hierbij nog op 2 zaken:

- landelijk is als richtlijn genoemd in de Nota Ruimte, dat bij nieuwbouw 40% via inbreiding en 60% via uitbreiding zou moeten worden gerealiseerd. Dit is geen harde eis, maar wel een richtlijn. Wij betwijfelen of binnen de Regio Stedendriehoek dit % wordt behaald. Bovendien is een hoger % vaak goed mogelijk en ook wenselijk. Wij verzoeken u om aan te geven, welk % van de (deels reeds gerealiseerde, deels al in voorbereiding zijnde en deels alleen beleidsmatig geplande) bouwopgave van de Regio Stedendriehoek voor de planperiode 2001-2030 via inbreiding en welk % via uitbreiding wordt gerealiseerd.
- Alleen al in de gemeente Zutphen bestond per 1 januari 2007 een plancapaciteit van ruim 3.700 woningen buiten De Hoven. Een aanzienlijk deel hiervan is te bestempelen als inbreidingslocatie. Diverse optimalisatie-mogelijkheden voor extra inbreiding die wij zien, zijn in dit overzicht nog niet begrepen, zoals op De Mars (waar ruimte vrijkomt via herstructurering en waar beduidend meer dan 800 woningen zijn bij te bouwen zonder dat sprake is van verlies aan natuur- en landschapswaarden) en binnen de wijk Helbergen (waar via optoppen en kleinschalige inbreiding ook woningtoevoegingen mogelijk zijn, en ook diversificatie kan worden bevorderd).

Wij pleiten ervoor dat voor alle steden en kernen binnen de Regio Stedendriehoek de plancapaciteit (via geoptimaliseerde inbreiding) gedetailleerd in beeld wordt gebracht en wordt

afgezet tegen de te verwachten behoefte op basis van de actuele situatie t.a.v. de bevolkingsontwikkeling en huishoudenverdunding uitgaande van objectieve gegevens. De nog te verwachten restgroei via natuurlijke aanwas zal binnen de Regio Stedendriehoek op basis van de huidige bevolkingssamenstelling met ingang van 2012 negatief worden, conform de berekening van de heer drs. W. Derks van het Kenniscentrum voor Bevolkingsdaling en Beleid (als bijlage is deze al bijgevoegd bij onze zienswijze van 4 mei jl.).

Voorzover dan nog binnen de Regio Stedendriehoek nieuwe uitbreidingslocaties noodzakelijk zijn, hetgeen wij ernstig betwijfelen cq. niet verwachten, dienen deze onderling te worden afgewogen op hun effecten op natuur, landschap en milieu, waarna ze in een volgorde kunnen worden gezet van volgtijdelijke realisatie, te ontwikkelen eerst dan nadat de inbreidingslocaties zijn gerealiseerd.

Tevens dient een afweging te worden gemaakt t.o.v. de locatie Linderveld in/nabij Deventer, die recent is afgevalen als toekomstig bedrijventerrein en nu door de gemeente wordt bestempeld als potentiële woningbouwlocatie.

In de tussenliggende jaren kunnen bovendien extra gegevens worden verzameld inzake de aanwezige natuurwaarden in en naast de betreffende gebieden (zie ook punt 4 van deze zienswijze), zodat eventueel bijstelling mogelijk is. Ook andere factoren kunnen in de toekomst om bijstelling vragen.

Wij constateren bovendien, dat het (niet bindende) advies van de Commissie Mer ter zake niet is opgevolgd, aangezien ook deze commissie een dergelijk advies heeft gegeven (zoals u aangeeft op p. 22 van de mer).

De bovenvermelde omissie dient ons inziens alsnog te worden goedge maakt. Zolang de mogelijkheden voor optimalisatie van inbreiding niet nader zijn onderzocht, kan geen goede besluitvorming over "de woningparagraaf" binnen de IGSV IJsselsprong plaatsvinden, omdat het milieubelang niet volwaardig kan worden meegewogen door onvolledige informatie. Ook wordt ons inziens op deze manier niet onderbouwd, dat aantasting van natuurwaarden door de nieuwbouw bij De Hoven onontkoombaar zou zijn (en/of verdedigbaar zou zijn op basis van het grote openbare belang dat ermee gemoeid zou zijn), iets dat aangetoond moet worden in procedures gerelateerd aan de aantasting van de natuurwaarden in het gebied zoals u bekend.

2. Methodische fouten

Tevens bevreemdt het ons zeer, dat u gemeend heeft 3.000 woningen te kunnen realiseren in de beide PKB-varianten die u als alternatief hebt meegenomen en als zodanig de MER-studie heeft laten uitvoeren.

Immers, de PKB-varianten laten vanwege de ruimtelijke reservering de bouw van 3000 woningen bij De Hoven niet toe. Dit was nota bene voor u de aanleiding om het plan IJsselsprong te starten.

De beide PKB-varianten kunnen ons inziens slechts op een juiste wijze als alternatief worden beschreven in het rapport, wanneer zij niet gepaard gaan met woningbouw.

In het rapport is ons inziens dus een "systeemfout" of methodiekfout gemaakt.

Wij beseffen dat dit u voor een lastig probleem is, omdat de vraag ontstaat, waar die 3.000 woningen dan gebouwd zouden moeten worden. Een standaard referentie-locatie bestaat niet. Toch is dit de vraag die voorligt en die dus ook op methodische wijze onderzocht behoort te worden, bijvoorbeeld door het in beeld brengen van daadwerkelijke alternatieve locaties, zoals genoemd onder punt 1.

Het bevreemdt ons bovendien, dat de referentie PKB niet is opgenomen als onderdeel uitmakend van het nul-alternatief. Dit is immers bestaand beleid. Ook dit lijkt ons een methodische onjuistheid.

Evenzo behoren de bestaande verplichtingen tot realisatie van de EHS-verbindingen onderdeel uit te maken van het nul-alternatief.

Ons is verder onduidelijk in hoeverre de “gangbare” / historische groei van autoverkeer is verwerkt in de autonome ontwikkeling.

3. Scoretoekenning aan de beschreven alternatieven

Naast het al onder 1 genoemde feit, dat woningbouw in alle alternatieven is opgenomen en daarom (ten onrechte) in vergaande mate al invloed heeft op de toegekende scores en gemaakte beoordelingen zodat de onderlinge verschillen hierdoor ten onrechte verkleind worden, hebben wij nog een aantal andere commentaarpunten op de score-toekenning.

De scores die zijn toegekend aan de bestudeerde alternatieven, roepen bij ons zeer frequent vraagtekens op. Niet voor niets pleiten diverse natuur- en milieu-organisaties voor het geoptimaliseerde PKB-alternatief, zoals u kunt lezen in hun zienswijzen (wij waren hiervan ook op 4 mei al op de hoogte).

Dat u dat alternatief dus in hoofdstuk 6 een gelijke score heeft toegekend aan de andere alternatieven en in hoofdstuk 7 deels lagere scores dan de IJsselsprong-alternatieven, bevreemdt ons.

Dat u in hoofdstuk 5 dat alternatief negatiever laat scoren dan het Plan IJsselsprong, bevreemdt ons evenzeer, omdat voor het bypassgebied vooralsnog slechts sprake is van een reservering die nog niet met landschapsaantasting gepaard gaat. Bovendien kan deze geul, indien deze aangelegd moet worden, landschappelijk vermoedelijk redelijk worden ingepast. De aandacht die u heeft besteed aan optimalisatie van de landschappelijke inpassing van het Plan IJsselsprong staat ons inziens tot geen verhouding tot de aandacht die u heeft besteed aan het onderzoeken van optimalisatie-mogelijkheden voor dit alternatief, althans afgaande op het aantal afbeeldingen van de onderscheiden alternatieven, dat wij kennen uit de gezamenlijke rapporten van het Plan IJsselsprong.

Dat u in hoofdstuk 7 het effect van de woningbouw op de habitats als neutraal inschat, bevreemdt ons evenzeer. Verlies van meer dan 200 ha. aan groene ruimte lijkt ons alleen een negatieve score te kunnen krijgen.

Wanneer realisatie van de EHS-verbindingen bovendien onderdeel zou uitmaken van het nulalternatief (zie ons punt 2) dan verwachten wij dat veel scores die nu nog neutraal of positief zijn voor aan natuurwaarden gerelateerd criteria, negatief zullen uitvallen, omdat de referentiesituatie beduidend positiever zou uitvallen.

En zo kunnen wij nog wel even doorgaan....

Zie ook nog hieronder, punt 5, waar wij andere voorbeelden geven van ons inziens eveneens onjuiste scoretoekenningen t.a.v. het onderwerp “verkeer, geluid en lucht”.

Wij verzoeken u duidelijk te maken, hoe u tot score-toekenning bent gekomen, en daarnaast om gebruik te maken van een onafhankelijk panel van deskundigen (en daarnaast eventueel een burgerpanel) ter toekenning van een second opinion inzake de score-toekenning.

Wat betreft toekomstige mers voor realisatie van (onderdelen van) het Plan IJsselsprong verzoeken wij u eveneens om gebruik te maken van een onafhankelijk panel.

Waar mogelijk dient u qua weging van effecten bovendien gebruik te maken van de distance-to-target methode, eventueel naast andere wegingsmethoden, zodat ook de weging zoveel mogelijk objectief wordt gemaakt.

4. Gebruikte gegevens inzake natuurwaarden

Wij kunnen niet/onvoldoende beoordelen of de gegevens die u gebruikt hebt een volledige inventarisatie van de beschikbare gegevens zijn. Om dit te verifiëren zouden wij beduidend meer tijd nodig hebben dan ons nu ter beschikking staat in het kader van het opstellen van deze zienswijze.

Bijgevolg kunnen wij momenteel evenmin beoordelen of de voorlopige conclusies die op deze gegevens zijn en worden gebaseerd juist zijn, bijvoorbeeld of al dan niet sprake is van overschrijding van grenswaarden qua aantasting en verstoring van beschermde soorten. Met nadruk wijzen wij u op het feit, dat de beschikbare waarnemingsgegevens over het plangebied en studiegebied onvolledig of matig van kwaliteit zijn, zoals ook wordt onderkend in het mer-rapport behorend bij de Regionale Structuurvisie (vermeld in voetnoot 2 van deze zienswijze).

Ons inziens dienen de door u beschreven natuurwaarden hierom eerder als “een ondergrens” te worden bestempeld, dan als een adequate beschrijving van de werkelijke natuurwaarden, met name wat betreft de aanwezige fauna.

Deze leemte in kennis dient via nader onderzoek zoveel mogelijk te worden verkleind, waarna een betere “passende beoordeling” kan plaatsvinden.

Overigens geldt ook t.a.v. hoofdstuk 7 van de MER de passende beoordeling, dat de toegekende scores onvoldoende van elkaar verschillen.

5. Verkeer en leefbaarheid: onvoldoende onderbouwing en onjuiste scoretoekenning

De Verkenning Onderliggend Wegennet (OWN-studie) schiet ons inziens ernstig tekort. De aanname dat veel verkeer dat nu via de N345 en de Oude IJsselbrug naar Zutphen toe rijdt dit zal gaan doen via de Nieuwe IJsselbrug is op lucht gebaseerd.

De neutrale scores die zijn toegekend op het gebied van luchtkwaliteit en geluidshinder dienen ons inziens dan ook te worden gewijzigd in negatieve scores.

Nog steeds zal veel verkeer door De Hoven gaan, met alle hinder van dien. De 3.000 bij te bouwen woningen zullen bovendien leiden tot een toename van verkeer, zowel in De Hoven als op de toevoerwegen.

Het effect op de ontsluiting zal eveneens negatief zijn. Door het extra verkeer vanwege de woningbouw neemt de congestie toe in spijtstijden, o.a. op de hoofdwegen in Zutphen. De bereikbaarheid van zowel het oude centrum van Zutphen als De Mars en Noordelijk Zutphen vanaf Apeldoorn neemt bovendien sterk af: of er moet een slinger gemaakt worden door De Hoven, of men moet ongeveer 20 km omrijden via de Nieuwe IJsselbrug, in vergelijking tot de huidige situatie.

De stelling in paragraaf 10.2.3, dat geen sprake is van overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen in het plangebied is onjuist. Wij wijzen u op het rapport van de gemeente Zutphen over de luchtkwaliteit in Zutphen in 2005, gepubliceerd in 2006, dat wij ook aanhalen in onze zienswijze ingediend op 4 mei jl., waaruit blijkt dat in het Plangebied op de Weg naar Voorst sprake is van veelvuldige overschrijding van de norm voor fijn stof.

Afrondend.

Wij constateren een veelheid aan ernstige fouten en tekortkomingen van de Plan-mer. Die dermate ernstig zijn dat hierop naar onze mening geenszins een goede en deugdelijke besluitvorming, waarin een volwaardige afweging van de effecten op natuur en milieu van het voorliggende plan in vergelijking tot mogelijke alternatieven enerzijds, en ten opzichte van de autonome ontwikkeling anderzijds, plaats kan vinden.

Als verantwoordelijk gezag behoort u ons inziens te beslissen, dat besluitvorming op dit moment over het al dan niet goedkeuren van het plan IJsselsprong niet goed mogelijk is.

Wij verzoeken u dan ook om opdracht te geven aan het projectbureau IJsselsprong om deze Plan-mer te herzien op (tenminste) de bovengenoemde punten.

Met vriendelijke groet,

Ir. Rob Gort (verdere gegevens om privacyredenen verwijderd, contactgegevens bekend bij de griffie)

Gemachtigde Vereniging Milieudefensie Nederland

&

Babs Berg (verdere gegevens om privacyredenen verwijderd)

Gemachtigde Vereniging Milieudefensie Nederland (zie onze zienswijze d.d. 4 mei jl.)

Contactgegevens

Milieudefensie Zutphen, Rob Gort

zutphen@milieudefensie.nl

p/a Vereniging Milieudefensie / Friends of the Earth Netherlands

Postbus 19199

1000 GD AMSTERDAM